



מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון

י"ז באב התשע"ה
2 באוגוסט 2015

חוזר ביטוח 2015-1-14
סיווג: יציבות

בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח

בתוקף סמכותי לפי סעיף 42 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, להלן הוראותיי:

1. כללי

סעיף 1.1 בסימן א' לפרק 1 בחלק 2 של שער 5 לחוזר המאוחד (להלן: "פרק מדידה") קובע כי גוף מוסדי יערוך את דוחותיו הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים. לפי סעיף 15 לתקן דיווח כספי בינלאומי 4 (להלן: "התקן"), על חברה לבדוק את נאותות ערך ההתחייבויות הביטוחיות בספרים באמצעות שימוש באומדנים שוטפים של תזרימי מזומנים עתידיים. כמו כן, סעיף 1.1.2 בסימן ג' לפרק מדידה קובע את אופן עריכת ההשלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה בביטוח חיים.

2. מטרה

מטרת חוזר זה היא לקבוע את אופן חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT) ואת הגילוי בדוחות הכספיים של חברות ביטוח, זאת בהתייחס למאפיינים השונים של תזרימי המזומנים העתידיים, לרבות: חוסר נזילות (באמצעות פרמיית אי נזילות) וסיכונים ביטוחיים אשר אינם ניתנים לפיזור (Cost of non-hedgeable risks", CNHR). לגבי שני מאפיינים אלו אין שיטה מקובלת לחישוב, אך על חברה להתייחס לשניהם כיוון שלרוב הם פועלים בכיוונים מנוגדים, כאשר חוסר הנזילות מפחית את גובה ההתחייבות וה-CNHR מגדיל אותה. לגבי פרמיית אי נזילות, יצוין כי כיום, לא קיימת שיטה אוניברסלית מקובלת לחישוב פרמיית אי נזילות, ולא ברור האם ניתן לחלץ את פרמיית אי הנזילות בישראל תוך שימוש בשיטות הנהוגות בחו"ל. אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון בוחן מספר שיטות (כולל אלו הכלולות בהוראות 2 Solvency החדשות). עד לסיום בחינה כאמור ופרסום הוראה אחרת, ככל שתהיה, יחולו הוראות חוזר זה. לגבי CNHR, קיימת שיטה המבוססת על שיטת ה-"Cost of Capital", כמוגדר בהוראות 2 Solvency, שדיונים לגבי התאמתה לערך הגלום נערכו גם במסגרת הוועדה הרלוונטית בהתאחדות חברות הביטוח, אולם עקב מורכבות השיטה והקושי ביישום, שיטה זו אינה נדרשת במסגרת הוראות חוזר זה.

3. אופן חישוב בדיקת נאותות העתודה (LAT) בדוחות הכספיים

על חברת ביטוח לבצע את חישוב בדיקת נאותות העתודה (LAT) באופן הבא :

א. חלוקה לתיקים -

על החברה לקבוע חלוקה לתיקי ביטוח לצורך חישוב נפרד של בדיקת נאותות העתודה, ולכלל הפחות לפי החלוקה הבאה :

- (1) תיק ביטוח כללי ;
- (2) תיק ביטוח בריאות ;
- (3) תיק ביטוח חיים - כאמור בסעיף 1.1.2. א לסימן ג' בפרק מדידה¹.

ב. הנחות דמוגרפיות והנחות ריבית -

על החברה לבחור הנחות דמוגרפיות לצורך חישוב האומדנים השוטפים ברמה של "Best Estimate" וזאת תוך הפעלת שיקול דעת². הנחת הריבית והתשואה המתאימה תהיה על פי עקום הריביות חסר סיכון לתאריך הדיווח.

ג. תוספת פרמיית אי-נזילות -

- (1) על החברה להשתמש בשיטת "QIS5", בהתאם להנחיות שניתנו ב- IQIS2, ללא קטימה בטווח הארוך, תוך שימוש בנתונים מעודכנים לתאריך הדיווח.
- (2) ניתן להוסיף לריבית חסרת סיכון פרמיית אי-נזילות כאמור, הן להנחת תשואה והן להנחת ריבית היוון, לפי העניין, לפי השיעורים הבאים :

א) להנחת תשואה בלבד בהתחייבויות המגובות באג"ח מיועדות : 0% פרמיית נזילות ;

ב) להנחת תשואה ולהנחת היוון עבור קצבאות (מכל סוג) בתשלום בתאריך הדיווח וקצבאות נדחות, החל ממועד תשלום הקצבה בלבד : 100% פרמיית נזילות ;

ג) להנחת תשואה ולהנחת היוון עבור שאר הפוליסות והעתודות : 50% פרמיית נזילות.

ד. התחשבות בסיכון הביטוחי שאינו ניתן לפיזור ("CNHR") -

- (1) ביטוח חיים : על החברה להתייחס ל CNHR באופן פשטני על ידי הוספת מרווחים להנחות " Best Estimate", על פי החלוקה להנחות ולסוגי ביטוח להלן :

א) עליה של 5% בשיעור ההוצאות : כל תיק ביטוח החיים ;

ב) הפחתה של 5% בשיעורי הביטולים : פוליסות חסכון (קלאסי, מסורתי, עדיף או מסלול) מבטיחות תשואה ;

ג) עליה של 5% בשיעורי התמורות : סיכון מוות בפוליסות פרט או קבוצתי ;

ד) עליה של 5% בשיעורי כניסה ("inception") לסיעוד או אכ"ע : פוליסות סיעוד וכיסויי אכ"ע, בהתאמה ;

ה) שיפור בתמורתה לאחר מועד תחילת קבלת קצבת זקנה על פי נספח 5.2.1.4 לפרק מדידה : כל הפוליסות עם מקדם גמלה מובטח.

¹ למעט חישוב החזריות ה-DAC שיעשה ברמת כלל הענף.

² יובהר כי לעניין הנחת תמורתה והשיפור בתמורתה במועד קבלת קצבת זקנה, הנחה מסוג "best estimate" היא זו המבוססת על לוחות בנספחים 5.2.1.2 ו-5.2.1.3 לפרק מדידה, וכוללת 3% הגדלה לפוליסות מסוימות כאמור בטבלה "הנחות אחרות" בסעיף 5.2.1.1.2. לסימן ג' בפרק מדידה.

(2) ביטוח בריאות: עליה של 5% בהנחת שיעורי התחלואה הרלוונטיים לכל מוצר.

(3) ביטוח כללי: יישום עקרון הזהירות בעמדת הממונה בביטוח כללי³ מהווה חישוב מספק לעניין בדיקת נאותות העתודה בביטוח כללי. עד ליישום עמדה זו, רשאית כל חברה להמשיך באופן בדיקת ה-LAT כפי שמיושם על ידה כיום.

ה. התייחסות לנכסים שאינם בשווי הוגן -

לצורך שמירה על עקרון התאמת נכסים להתחייבויות, ככל שקיימים נכסים שאינם רשומים בדוח על המצב הכספי בשוויים ההוגן (למעט אג"ח מיועדות), החברה רשאית להתייחס לשוויים על ידי שימוש בשווי ההוגן העדכני של הנכס. לעניין אג"ח מיועדות, ניתן להביא לידי ביטוי את הריבית הנקובה באג"ח במסגרת חישוב ההתחייבויות המגובות באג"ח מיועדות.

אם קיימת מגבלה חיצונית (למשל הוראות רגולציה) או פנימית (למשל מגבלה ניהולית) לגבי חלוקת הנכסים לכיסוי עתודות מסוימות - תבוצע הקצאת הנכסים על בסיס מגבלות אלו. אחרת, תבוצע הקצאת הנכסים בהתאם לנוהל הקצאה מתועד שייקבע בחברה או באופן יחסי על פי גודל העתודה.

4. הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים

על חברה לתת גילוי כמותי נפרד לשינוי הנובע מהחלת סעיף 3(ג) לעיל וכן לשינוי הנובע מהחלת יתר הוראות חוזר זה, ככל שמהותי, בדוחות הכספיים שבהן מיושם החוזר לראשונה.

5. תחולה

חוזר זה יחול על כל חברות הביטוח.

6. תחילה

חוזר זה יחול החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2015.

דורית סלינגר

המפקחת על הביטוח

³ עמדת הממונה על שוק ההון - מס' 1: "נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי" לסימן ג' בפרק מדידה.